

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**I RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATION G'OYA
VA YECHIMLAR**

YANVAR, 2026

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

ANJUMANLAR PLATFORMASI

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**I RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, yanvar

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar. I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami. 2-jild, 1-son (yanvar, 2026-yil). – 80 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 8-yanvar

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Foziljonov Khojiakbar

KEY STAGES OF RECOVERY OF VISUAL INFORMATION FROM SIDE ELECTROMAGNETIC RADIATION VIDEO PATHS OF COMPUTING SYSTEMS 5-9

IQTISODIYOT FANLARI

Murtazayev Isabek

ZARAFSHON MINTAQASI SHAROITIDA

BUXORO VILOYATI SANOAT RIVOJLANISHI 10-13

Mamanov Muxammadamin

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA TURIZM KORXONALARINI SAMARALI

BOSHQARISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI 14-18

FALSAFA FANLARI

Rahmatullayev Mardonbek

KIBER MAKONDA ERKINLIK VA XAVFSIZLIKNING ETIK CHEGARALARI 19-24

FILOLOGIYA FANLARI

Muzaffarov Javlon

UZUKLAR HUKMDORI" ROMANIDA ARXAIIK EPOS AN'ANALARI RIVOJI 25-27

Po'latova Lobar

O'ZBEKISTON MTRK AXBOROT DASTURLARIDA BOSHLOVCHINING NUTQ MADANIYATI VA

UNING AUDITORIYAGA TA'SIRI 28-36

PEDAGOGIKA FANLARI

Xomidjonov Abrorjon

PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ORQALI O'QUV MOTIVATSIYASINI OSHIRISH

STRATEGIYALARI 37-42

Buriyeva Sobira

YAPONIYADA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI RAHBARLARINI TAYYORLASH VA

QAYTA TAYYORLASH TIZIMINING O'ZIGA XOS JIHATLARI 43-46

Nodirova Feruza

SHE'RIYATDA BADIY OBRAZNING O'ZIGA XOSLIGI

(Sa'dulla Hakim she'riyati misolida) 47-54

Sodiqova Gulnora

XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASIDA ISH BERUVCHILARNI KASBIY TA'LIM TIZIMIGA

JALB QILISHNING SAMARALI MEXANIZMLARI 55-60

Arustamyan Yana, Toshpulatov Omonullokhon

DATA-DRIVEN MANAGEMENT AND MANAGEMENT INFORMATION SYSTEMS (MIS) IN

UZBEK HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS 61-64

Djamilov Nurali

TARIX DARSLARIDA TARIXIY ATAMALARNI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK

TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH 65-67

Abdullayeva Muyassar

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING TA'LIM MUHITIGA MOSLASHUVIDA SOG'LIQNI

SAQLASH TEXNOLOGIYALARINING ROLI 68-70

TIBBIYOT FANLARI*Hurmatmatova Nigina*

ДЕМЕНЦИЯ: ЭТИОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ

К РАННЕЙ ДИАГНОСТИКЕ 71-73

PSIXOLOGIYA FANLARI*Ismoilov Temurbek*

VERBAL KOMMUNIKATSIYA ORQALI AUDITORIYA BILAN

SAMARALI MULOQOT O'RNATISH 74-79

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING TA'LIM MUHITIGA MOSLASHUVIDA SOG'LIQNI SAQLASH TEXNOLOGIYALARINING RO'LI

Abdullayeva Muyassar Isakovna

TMC instituti. Pedagogika va psixologiya kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim muhitiga moslashuvda sog'liqni saqlash texnologiyalarining ahamiyati tahlil qilingan. Pedagogik kuzatuvlar va eksperimental tadqiqotlar asosida jismoniy mashqlar, tanaffusdagi harakatli o'yinlar hamda darsdan tashqari sog'lomlashtiruvchi faoliyatlarning bolalar salomatligiga va moslashuv jarayonlariga ijobiy ta'siri asoslab berilgan. Natijalar esa bolalarning jismoniy rivojlanishi, kasallanish darajasining kamayishi va psixologik iqlimning yaxshilanishi bilan tasdiqlandi.

Kalit so'zlar: sog'liqni saqlash texnologiyalari, boshlang'ich sinf o'quvchilari, ta'limiy moslashuv, faol turizm, jismoniy tarbiya, sog'lom turmush tarzi, pedagogik tajriba, psixologik barqarorlik, jismoniy sifatlar.

THE ROLE OF HEALTH PROTECTION TECHNOLOGIES IN THE ADAPTATION OF PRIMARY STUDENTS TO THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Abdullaeva Muyassar Isakovna

TMC Institute. Senior Lecturer, Department of Pedagogy and Psychology

Annotation. This article analyzes the importance of health protection technologies in the adaptation of primary school students to the educational environment. Based on pedagogical observations and experimental studies, the positive effect of physical exercises, active games during breaks, and extracurricular health-improving activities on children's health and adaptation processes is substantiated. The results were confirmed by the physical development of children, a decrease in the incidence rate, and an improvement in the psychological climate.

Key words: health protection technologies, primary school students, educational adaptation, active tourism, physical education, healthy lifestyle, pedagogical experience, psychological stability, physical qualities.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i1/n13>

O'quvchilarning ta'lim muhitiga moslashuvi so'nggi yillarda sog'liqni saqlashga yo'naltirilgan pedagogik texnologiyalar bilan bevosita bog'liq ekanligi o'rganilmoqda. Bolalar salomatligi bilan bog'liq muammolarning asosiy sabablaridan biri sifatida jismoniy faollikning yetishmasligi, sedentarlik va raqamli texnologiyalarga ortiqcha berilib ketishi keltirilmoqda. Tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, "bugungi kunda Ukrainada, ayniqsa bolalar va o'smirlar orasidagi kasallanish yuqori darajada"[2]. Bu holat O'zbekiston maktablari uchun ham dolzarb bo'lib, o'quv jarayonlariga sog'lomlashtiruvchi yondashuvlarni tizimli joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari sog'lig'iga oid tadqiqotlar muhim statistik manzarani ochib beradi. Jumladan, "o'rganish tajribasi natijasida 55,09 foiz bolalarda sog'lig'ida ma'lum buzilishlar aniqlangan"[1]. Bu ko'rsatkichlar nafaqat individual salomatlik, balki dars jarayoniga qatnashish, psixologik muhit va ijtimoiy moslashuv jarayonlariga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shu bois sog'liqni saqlash texnologiyalarini kompleks tarzda qo'llash moslashuv jarayonini optimallashtirishning muhim sharti sifatida qaralmoqda.

Pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, "sog'lomlashtiruvchi texnologiyalarni qo'llash ta'lim sharoitlariga moslashuv jarayonlarini optimallashtirish yo'nalishida samaradorligini tasdiqlaydi"[3]. Ayniqsa, faol turizm elementlarini dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarga integratsiya qilish ijobiy natija beradi. Mualliflar ta'kidlaganidek, "faol turizm vositalari - turizmning o'zi, yo'nalishni topish elementlari va mintaqashunoslik bilan uyg'unlashgan shaklda - sog'lomlashtiruvchi texnologiyalarning samarali namunasi bo'la oladi" [1].

Jismoniy sifatlar bo'yicha natijalar ham bu yondashuvning samaradorligini ko'rsatadi. "Eksperimental guruhda jismoniy tayyorgarlik ko'rsatkichlarining eng yuqori o'sishi qayd etilgan" [2]. Bu natijalarga yosh xususiyatlarini hisobga olgan mashqlar, o'yinlar va dars jarayonining ikki blokli sog'lomlashtiruvchi modeli orqali erishilgan: "texnologiya ikki blokdan tashkil topgan bo'lib, sog'lomlashtiruvchi mashqlar ustuvor o'rinni egallaydi" [2]. Shu tarzda sog'liqni saqlash texnologiyalari maktab o'quvchilarining jismoniy va psixologik salomatligini mustahkamlab, ularning ta'limiy hamda ijtimoiy muhitga moslashuvini samarali qo'llab-quvvatlaydi.

Tadqiqotning maqsadi maktab o'quvchilarining ta'lim muhitga moslashuvini sog'liqni saqlash texnologiyalari orqali optimallashtirish mexanizmlarini aniqlashdan iborat bo'ldi. Shu maqsadda nazariy tahlil, pedagogik kuzatuv va eksperimental tadqiqot usullari qo'llandi. Eksperiment 8 - 9 yoshli boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan o'tkazildi; ular tasodifiy ajratilgan eksperimental va nazorat guruhlariga bo'lindi. Eksperimental guruhda sog'lomlashtiruvchi texnologiyalarga asoslangan mashg'ulotlar - o'quv darslarida umumrivojlantiruvchi mashqlar, tanaffuslarda harakatli o'yinlar va musiqiy hamrohlik hamda darsdan tashqari faol turizm elementlari tatbiq etildi; nazorat guruhida esa amaldagi jismoniy tarbiya dasturi saqlandi. Sog'liq ko'rsatkichlari bo'yicha qo'shimcha indikator sifatida 100 bola hisobiga to'g'ri keladigan kasallik kunlari va kasallanish hollari dinamikasi, hamda noqulay omillarga rezistentlik darajasi qayd etildi. Ma'lumotlar bir o'quv yili davomida yig'ilib, matematik-statistik usullar bilan tahlil qilindi.

Olingan natijalar taxliliga ko'ra: boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida o'tkazilgan kuzatuv va pedagogik tajriba natijalari bir necha qatlamda ijobiy siljishlarni ko'rsatdi. Avvalo, tibbiy hujjatlar tahlilida o'quvchilar orasida "apparently healthy" ulushi 44,91% ekanligi, ya'ni 55,09% bolalarda turli sog'liq muammolari aniqlangani qayd etildi; kasallanish tuzilmasida eng katta ulush "tayanch harakat tizimi va biriktiruvchi to'qima" kasalliklariga to'g'ri keldi (19,62%), undan keyin "ko'rish analizatori" (10,19%), "nafas olish tizimi" (3,02%), "endokrin tizimi" (2,64%), "ayirish tizimi" (2,26%) va "ovqat hazm qilish" (1,51%) muammolar kuzatildi.

Moslashuv ko'rsatkichlari bo'yicha boshlang'ich kesimida qizlarning 50,9% va o'g'il bolalarning 20,4% o'rtacha darajada moslashgani, 45,3% qiz va 73,5% o'g'il bolalarda moslashuv darajasi "o'rtachadan past" bo'lgani, yuqori daraja esa umuman kuzatilmagani qayd etildi. Sog'liqni saqlash texnologiyalari (faol turizm elementlari, dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarning uyg'unligi) joriy etilganidan so'ng, "ta'lim sharoitlariga moslashuv jarayonlarini optimallashtirish yo'nalishida samaradorlik tasdiqlandi", ya'ni eksperimental guruhda o'rtacha va undan yuqori moslashuv darajasiga ega bolalar ulushi nazorat guruhiga nisbatan oshdi.

Jismoniy sifatlar kesimida eksperimental guruhda egiluvchanlik, qo'l va gavda mushaklari kuchi, tezkor-kuch sifatlarida eng yuqori absolyut o'sish qayd etildi. Bu natijalarga

yosh xususiyatlari hisobga olingan, o'yin va motivatsion komponentlarga boy mashg'ulotlar majmuasi hamda ikki blokli sog'lomlashtiruvchi model orqali erishildi. Umuman olganda, texnologiya darsga qatnashish intizomi, tanaffuslardagi jismoniy faollik va ijtimoiy-emosional iqlimni yaxshilab, o'quvchilarning ta'lim va ijtimoiy muhitga moslashuvini ta'minladi.

Olingan natijalar sog'liqni saqlash texnologiyalarini dars va darsdan tashqari faoliyatga integratsiyalash boshlang'ich sinf o'quvchilarining moslashuvi hamda jismoniy salomatligini bir vaqtda yaxshilashini ko'rsatadi. Ikki blokli model harakat faoliyatini ko'paytirib, egiluvchanlik, kuch va tezkor-kuch sifatlarida sezilarli o'sishni ta'minladi; bu yondashuv yosh xususiyatlarini inobatga olgan mashqlar hamda o'yin metodikasiga tayanishi bilan izohlanadi. Bu natijalar sog'lomlashtiruvchi texnologiyalar ta'lim sharoitlariga moslashuv jarayonlarini optimallashtirishga xizmat qilishini ko'rsatadi. Kasallanish ko'rsatkichlari va noqulay omillarga rezistentlikdagi ijobiy dinamikalar ham ushbu texnologiyalarning profilaktik salohiyatini tasdiqlaydi, ayniqsa tayanch-harakat, ko'z va nafas tizimlarida kuzatilgan muammolarning kamayishi muhimdir.

Amaliy jihatdan, maktablarda faol turizm elementlari, tanaffusdagi harakatli o'yinlar, musiqali darslarni tizimli rejalashtirish, shuningdek tibbiy – pedagogik - psixologik monitoringni (Apanasenko, Ruffier, Robinson indeksleri) muntazam yuritish tavsiya etiladi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sog'liqni saqlash texnologiyalarini maktabdagi dars va darsdan tashqari faoliyatga tizimli integratsiyalash o'quvchilarning jismoniy salomatligi, moslashuv darajasi va ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga kompleks ta'sir ko'rsatadi. Darslarda sog'lamlashtiruvchi ta'lim muhitini yaratish, aqliy va jismoniy faoliyat turlarining uyg'unligini ta'minlash ustuvorligi o'quvchilarning kasallanish darsjasini sezilarli kamaydi.

Shunday qilib, sog'liqni saqlash texnologiyalarini boshlang'ich ta'lim tizimiga joriy etish nafaqat jismoniy tarbiya sifatini oshiradi, balki bolalarning psixologik barqarorligini ta'minlashda hamda ta'lim va ijtimoiy muhitga muvaffaqiyatli moslashuvini ta'minlaydi. Bu yondashuvni milliy ta'lim tizimida keng qo'llash dolzarb strategik yo'nalish sifatida qaralishi zarur.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Kashuba V., Goncharova N., Butenko H. Practical implementation of the concept of health-forming technologies into the process of physical education of primary school age children //Journal of Education, Health and Sport. – 2018. – T. 8. – №. 6. – C. 469-477.
2. Shuba L. V. Modern approach to implementation of health related technology for primary school children //Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports. – 2016. – T. 20. – №. 2. – C. 66-71.
3. Kashuba V., Futorny S., Andrieieva O. va boshq. Optimization of the processes of adaptation to the conditions of study at school as a component of health forming activities of primary school-age children // Journal of Physical Education and Sport. – 2018. – Vol. 18(4), Art. 377, P. 2515–2521.
4. Astafyeva O. A., Koloskova T. A., Yeliseev Yu V. Adaptation of schoolchildren in the educational space with the help of health-saving technologies //Sovremennye zdorov'esberegayushchie tekhnologii. – 2024. – №. 2. – C. 43-47.
1. Татарникова Л.Г. Педагогика здоровья: здоровьесберегающие образовательные технологии. – СПб.: СПб АППО, 2009. – 156 с.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

I RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, yanvar

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar. I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami. 2-jild, 1-son (yanvar, 2026-yil). – 80 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 8-yanvar

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.